

Longkanker, wat nu?

Inleiding

U bent verwezen naar het ziekenhuis. Daar is op basis van diagnostisch onderzoek vastgesteld dat u longkanker heeft. Deze folder geeft u informatie over longkanker, het opstellen van een behandelplan, de behandeling(en) en nazorg en de begeleiding door de casemanager. Ook voor uw partner of naasten kan het goed zijn om deze folder te lezen.

Uw arts en/of casemanager zullen deze folder mondeling toelichten. Zij zullen ook de onderzoeken en behandel mogelijkheden aanvinken die op u van toepassing zijn. Ook wordt ingevuld wie uw hoofdbehandelaar is. Naast deze brochure ontvangt u aparte, uitgebreide folders over de verschillende behandelingen.

Longkanker

Bij longkanker is er sprake van een woekering van kwaadaardige cellen (een tumor) in de longen. Bij longkanker kan het gaan om verschillende vormen: het kleincellige type of het niet-kleincellige type. Deze indeling is gebaseerd op de soort cellen waaruit de tumor bestaat.

Bij kanker spreken we vaak van overlevingskansen of de prognose; het vooruitzicht voor de toekomst. De kans op genezing bij longkanker is de laatste jaren licht gestegen. Belangrijke factoren voor de prognose zijn het type tumor en of er sprake is van uitzaaiingen in lymfeklieren of andere organen. De longarts zal dit met u bespreken.

Gespecialiseerd behandelteam

Voor de behandeling van longkanker werkt het Groene Hart Ziekenhuis (GHZ) samen met

het Haaglanden Medisch Centrum (HMC). Onze kennis en ervaring in de behandeling van kanker bundelen we in een gezamenlijk behandelteam. Deze bestaat uit artsen en verpleegkundigen die zijn gespecialiseerd in longkanker. Zij bespreken de resultaten van de onderzoeken die bij u zijn uitgevoerd en zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de operatie en eventuele aanvullende behandelingen. Operaties vinden plaats op één locatie: HMC Antoniushove in Leidschendam. Het voor- en natraject vindt plaats bij het GHZ in Gouda.

Het behandelteam bestaat uit verschillende specialisten:

- **Longarts:** deze is gespecialiseerd in het onderzoeken en behandelen van patiënten met longkanker. Deze behandeling bestaat meestal onder meer uit medicijnen en brede medische begeleiding. De longarts coördineert samen met de casemanager het zorgtraject.
- **Oncologisch chirurg:** deze is gespecialiseerd in het opereren van patiënten met kanker.
- **Radiotherapeut:** de radiotherapeut behandelt patiënten met kanker door middel van "ioniserende" bestralingen die kwaadaardige cellen vernietigen.
- **Casemanager:** de rol van casemanager wordt vervuld door de Physician Assistant (PA), verpleegkundig specialist (VS) of gespecialiseerd verpleegkundige. De casemanager is gespecialiseerd in de zorg voor en de begeleiding van patiënten met longkanker en de coördinatie van het zorgtraject. Naast het casemanagement verrichten de PA en VS medische taken ter ondersteuning van de longartsen.

- **Radioloog:** deze beoordeelt medische foto's, zoals de röntgenfoto van de longen, om vast te stellen of een lichaamsdeel of orgaan ziek of gezond is.
- **Nucleair geneeskundige:** deze onderzoekt patiënten met behulp van radioactieve stoffen om op medische foto's vast te kunnen stellen of een lichaamsdeel of orgaan ziek of gezond is.
- **Patholoog:** deze onderzoekt met behulp van het afgenomen weefsel of cellen onder de microscoop, om vast te stellen of het materiaal goed- of kwaadaardig is.

Hoofdbehandelaar

Het is belangrijk om te weten wie op welk moment uw hoofdbehandelaar is. Dit is afhankelijk van de onderzoeken en behandeling(en) die u krijgt. Uw casemanager kan hieronder invullen wie in welke fase uw hoofdbehandelaar is.

Naam en specialisme hoofdbehandelaar	Fase

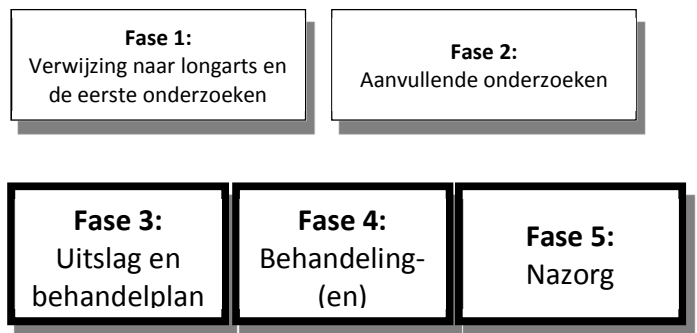
Zorgpad longkanker

Patiënten met longkanker worden binnen het ziekenhuis behandeld in een zorgpad longkanker. Dit zorgpad is een serie afspraken over de diagnostiek en behandeling van longkanker. Hierdoor weten u en uw behandelaar in welke fase van het behandeltraject u zich bevindt en sluiten de verschillende onderzoeken, behandelingen en controles goed op elkaar aan.

U heeft van het zorgpad longkanker fase 1 en 2 al doorlopen. Deze fasen worden beschreven in de folder "Vlekje op de

longen". Deze folder gaat in op fase 3 tot 5 van het zorgpad longkanker.

- Fase 1: verwijzing naar longarts en de eerste onderzoeken;
- Fase 2: aanvullende onderzoeken;
- Fase 3: uitslag en behandelplan;
- Fase 4: behandelingen;
- Fase 5: nazorg

Afbeelding: Zorgpad longkanker

Fase 3: Uitslag en behandelplan

Tijdens de vaste patiëntbespreking heeft het gespecialiseerd behandelteam de resultaten besproken van de onderzoeken die bij u zijn gedaan. Het behandelteam heeft vastgesteld dat er sprake is van een kwaadaardige afwijking van de longen. Vervolgens heeft het behandelteam tijdens dit overleg besproken wat bij u de behandelmogelijkheden zijn.

Uw arts maakt vervolgens samen met u een behandelplan. De behandeling kan per patiënt verschillen. Welke behandeling(en) mogelijk zijn en de volgorde daarvan, hangt onder andere af van het type longkanker, de afmeting van de tumor en of er sprake is van uitzaaiingen in lymfeklieren of andere lichaamsdelen.

Fase 4: Behandelingen

De behandeling van longkanker is afhankelijk van de uitkomst van de onderzoeken die bij u worden uitgevoerd en het advies van het behandelteam. De behandeling wordt afgestemd op het stadium van ziekte en op uw lichamelijke conditie. De verschillende

behandelingen kunnen zowel afzonderlijk als in combinatie met elkaar worden toegepast.

Longoperatie

Bij een longkankeroperatie wordt (het deel van) de long verwijderd waarin de tumor zich bevindt. Dit kan een deel van een longkwab zijn, of één of meerdere longkwabben. De operatie kan plaatsvinden als een "open operatie" of als een "kijkoperatie". Dit is afhankelijk van de plek van de tumor in de longen. De longchirurg bespreekt met u welke operatie op welke manier bij u uitgevoerd gaat worden.

De operaties bij longkanker vinden plaats in het HMC Antoniushove in Leidschendam. De belangrijkste reden om de longkankeroperaties te concentreren, is het verhogen van de kwaliteit. De longkankeroperaties worden uitgevoerd door een select aantal gespecialiseerde chirurgen. Uit onderzoek blijkt dat dit leidt tot minder complicaties en een betere kans op herstel.

Na de operatie kan chemotherapie gegeven worden als nabehandeling. Soms gebeurt dit voor de operatie om te tumor te verkleinen, zodat een operatie haalbaar is.

Bestraling (radiotherapie)

Soms kan bestraling oftewel radiotherapie noodzakelijk zijn. Bij deze behandeling worden kankercellen met behulp van straling beschadigd, zodat ze zich niet meer kunnen delen en uiteindelijk doodgaan. De bestralingen vinden plaats in het HMC Antoniushove in Leidschendam. Bestraling kan worden gegeven met genezing als doel (als alternatief voor een operatie). Soms wordt ook gekozen voor bestraling om de klachten te verlichten wanneer de ziekte ongeneeslijk blijkt te zijn.

Systemische behandelingen

Een systemische behandeling is een behandeling die het hele lichaam bereikt. Dit kan in de vorm van tabletten, injecties of een infuus. Er zijn verschillende vormen van systemische therapie mogelijk bij longkanker:

- Chemotherapie: dit is de behandeling van kanker met celdodende of celdelingremmende medicijnen, genaamd cytostatica. Er zijn verschillende soorten cytostatica, elk heeft een eigen werking.
- Targeted therapie: dit is een behandeling met medicijnen die doelgericht (targeted) inspelen op de processen in de tumorcellen. Dit kunnen medicijnen zijn die gericht zijn op specifieke DNA-afwijkingen die in sommige longtumoren gevonden.
- Immunotherapie: deze behandeling versterkt het afweersysteem om de kankercellen te herkennen en te vernietigen.

Chemoradiotherapie

Bij chemoradiotherapie is er sprake van een combinatiebehandeling van chemotherapie en bestraling (radiotherapie). Door de chemotherapie wordt het effect van de bestraling groter. Chemoradiotherapie is de behandeling die de voorkeur heeft wanneer er uitzaaiingen van de longtumor in de lymfeklieren zijn gevonden. Er kan gekozen worden om eerst de chemotherapie te geven en vervolgens de bestralingen. Er kan ook gekozen worden om de chemotherapie en bestralingen naast elkaar plaats te laten vinden; daarbij wordt nog het onderscheid gemaakt tussen een hoge en een lage dosis chemomedicatie. Uw leeftijd speelt hierbij ook een rol. De chemotherapie vindt plaats in het GHZ in Gouda. Het bestralen vindt plaats in het HMC Antoniushove in Leidschendam. Wanneer echter wordt gekozen voor de combinatie van bestralen en een dagelijkse lage dosis chemotherapie, vinden beide behandelingen plaats in het HMC Antoniushove in Leidschendam.

Palliatieve zorg

Wanneer er geen genezing mogelijk is, kan uw longarts zogenaamde "palliatieve" behandelmogelijkheden met u bespreken. Deze krijgt u dan eventueel in combinatie met systemische behandeling. Het doel van palliatieve zorg is uw kwaliteit van leven zo hoog mogelijk te houden.

Fase 5: Nazorg

De diagnose longkanker kan veel bij u losmaken en de behandeling kan ingrijpende gevolgen hebben voor u en de mensen om u heen. Daarom zorgen wij ervoor dat u goed begeleid wordt; zowel tijdens het behandeltraject als wanneer het behandeltraject is afgerond (nazorg). Er zijn verschillende mogelijkheden op het gebied van begeleiding en ondersteuning. De casemanager speelt hierbij een belangrijk rol.

Nacontroles

Na afronding van het behandeltraject blijft u onder controle. Deze zogeheten nacontroles worden ingepland volgens een schema. Dit schema is afhankelijk van het type nabehandeling dat u krijgt. Bij deze controles wordt zo nodig aanvullend onderzoek gedaan, bijvoorbeeld het maken van longfoto's. Ook als u geen behandeling heeft ondergaan, zal u in samenspraak met de longarts onder controle blijven. De casemanager heeft laagdrempelig contact met u, de longarts en de huisarts.

Deelnemen aan wetenschappelijk onderzoek (trial)

Het samenwerkingsverband tussen het GHZ en het HMC neemt deel aan verschillende wetenschappelijk onderzoeken (trials), onder andere op het gebied van longkanker. In een trial wordt onderzoek gedaan naar de effectiviteit van een (nieuw) medicijn of behandeling. Het kan zijn dat u gevraagd wordt of u mee wilt werken aan zo'n onderzoek. U kunt hier rustig over nadenken. Deelname aan onderzoek is altijd vrijwillig. Uw arts of casemanager kan u meer informatie geven over de verschillende trials.

Begeleiding en ondersteuning

Uw casemanager zal gedurende het hele behandeltraject als aanspreekpunt fungeren. Hij of zij is goed op de hoogte van uw situatie en uw behandeling, fungeert als uw eerste aanspreekpunt en coördineert samen met u uw behandeltraject. U en uw naasten kunnen bij de casemanager terecht met vragen. Dit

kunnen vragen zijn over praktische zaken en over de behandeling(en). Uw casemanager beantwoordt zelf uw vragen of schakelt er de juiste deskundige voor in en heeft nauw contact met uw andere zorgverleners.

U kunt telefonisch contact opnemen met uw casemanager tijdens werkdagen tussen 09.00 en 17.00 uur. De contactgegevens:

Groene Hart Ziekenhuis (GHZ)

Tel.: (0182) 50 50 72

E-mail: longoncologie@ghz.nl

Haaglanden Medisch Centrum (HMC)

Tel.: (088) 979 48 48

E-mail: longoncologie@haaglandenmc.nl

Aanvullende begeleiding en ondersteuning
Behalve ondersteuning via de casemanager, zijn er verschillende mogelijkheden voor aanvullende ondersteuning; zowel tijdens het behandeltraject als wanneer het behandeltraject is afgerond. Denk bijvoorbeeld aan ondersteuning door de fysiotherapeut, psycholoog of een geestelijk verzorger. Ook zijn er verschillende cursussen en programma's speciaal gericht op het omgaan met en herstellen van kanker.

Meer informatie en lotgenotencontact

Kijk voor meer informatie over de zorg voor patiënten met longkanker op de website van uw ziekenhuis:

- www.ghz.nl/longkanker
- www.haaglandenmc.nl

Op de onderstaande websites kunt u meer informatie vinden over longkanker. Ook staat er op deze websites informatie over contact met lotgenoten:

- www.kanker.nl
- www.nfk.nl
- www.kwf.nl
- www.longkankernederland.nl

Contactgegevens

Groene Hart Ziekenhuis (GHZ)

Bleulandweg 10
2803 HH Gouda
(0182) 50 50 50
www.ghz.nl

Haaglanden Medisch Centrum (HMC)

Locatie Antoniushove
Burgemeester Banninglaan 1
2262 BA Leidschendam
(088) 979 79 00
www.haaglandenmc.nl

Colofon

uitgave: Groene Hart Ziekenhuis, Gouda
productie: Marketing & Communicatie
april 2020
04.07.207